

BANK PLASTIK KARTALARI BO'YICHA XIZMAT TURLARINI RIVOJLANTIRISH MASALALARI (AGROBANK MISOLIDA)

<https://doi.org/10.5281/zenodo.20344763>

Aliyev Sherzod Navdarjon o'g'li

Andijon davlat texnika instituti

"Bank ishi va audit" yo'nalishi 4-kurs talabasi,

Ilmiy rahbar: Arziboyeva Ravzaxon Sattarovna

Andijon davlat texnika instituti katta o'qituvchisi

Annotatsiya

Mazkur maqolada bank plastik kartalari bo'yicha xizmat turlarini rivojlantirish masalalari "Agrobank" misolida tahlil qilinadi. Maqolada Agrobank faoliyatida plastik kartalar xizmatlarini kengaytirish, mobil banking va onlayn to'lov tizimlari bilan integratsiyani kuchaytirish masalalari tahlil qilingan. Maqolada bank xizmatlarining raqamlashtirilishi, mijozlar bazasini kengaytirish va moliyaviy texnologiyalar (fintech) bilan hamkorlikni rivojlantirish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar berilgan.

Kalit so'zlar

bank plastik kartalari, raqamli bank xizmatlari, naqd pulsiz hisob-kitob, mobil banking, elektron to'lov tizimlari, fintech.

Kirish. Bugungi kunda bank plastik kartalari nafaqat oddiy to'lov vositasi, balki bank mijozlariga keng ko'lamli moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkonini beruvchi zamonaviy raqamli to'lov tizimi sifatida shakllanmoqda. Plastik kartalar orqali savdo va xizmat ko'rsatish shoxobchalarida to'lovlarni amalga oshirish, masofadan turib hisob-kitob qilish, internet orqali to'lovlarni bajarish hamda mobil banking xizmatlaridan foydalanish kabi operatsiyalar tezkor, qulay va xavfsiz tarzda bajarilmoqda. Bu esa o'z navbatida bank tizimi samaradorligini oshirish, iqtisodiyotda naqd pulsiz hisob-kitoblar ulushini kengaytirish hamda moliyaviy operatsiyalarning shaffofligini ta'minlashga xizmat qiladi.

So'nggi yillarda mamlakatimizda bank plastik kartalaridan foydalanish ko'lami sezilarli darajada kengayib bormoqda. Tijorat banklari tomonidan yangi turdagi plastik kartalarni emissiya qilish, bankomat va to'lov terminallari tarmog'ini kengaytirish, masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirish hamda NFC, mobil banking va internet banking kabi innovatsion texnologiyalarni joriy etish jarayonlari faol amalga oshirilmoqda. Natijada mijozlar uchun moliyaviy xizmatlardan foydalanish imkoniyatlari kengayib, bank xizmatlari bozori yangi bosqichga chiqmoqda. Shu bilan birga, plastik kartalar asosidagi xizmatlarni yanada rivojlantirish, ularning infratuzilmasini takomillashtirish, xavfsizlik darajasini oshirish hamda zamonaviy innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish zarurati ortib bormoqda. Ayrim hududlarda to'lov infratuzilmasining yetarli

darajada rivojlanmaganligi, kiberxavfsizlik bilan bog'liq xavflar hamda xizmatlar sifatidagi ayrim kamchiliklar ushbu sohaning to'liq rivojlanishiga to'sqinlik qilishi mumkin.

O'zbekiston Respublikasida bank tizimini modernizatsiya qilish va raqamli to'lov tizimlarini rivojlantirishga qaratilgan bir qator strategik hujjatlarda, xususan 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasi hamda bank tizimini isloh qilish bo'yicha farmonlarda naqd pulsiz hisob-kitoblar ulushini oshirish, raqamli bankingni kengaytirish va bank xizmatlarini diversifikatsiya qilish ustuvor vazifalar sifatida belgilangan. Ushbu vazifalar doirasida plastik kartalar va ular asosidagi xizmatlar muhim o'rin egallaydi. Shu nuqtayi nazardan, bank plastik kartalari bo'yicha xizmat turlarini rivojlantirish masalalarini ilmiy-amaliy jihatdan o'rganish, ularning samaradorligini tahlil qilish hamda takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish dolzarb hisoblanadi. Mazkur tezisda aynan ushbu masalalar "Agrobank" amaliyoti misolida ko'rib chiqilib, bank xizmatlarini rivojlantirish va raqamli to'lov tizimlarini takomillashtirishga doir ilmiy xulosalar beriladi.

O'zbekiston Respublikasida bank plastik kartalari asosida ko'rsatilayotgan xizmatlar so'nggi yillarda jadal rivojlanib, raqamli iqtisodiyotning muhim tarkibiy qismiga aylangan. 2022–2025-yillar davomida mamlakatda plastik kartalar soni va ular orqali amalga oshiriladigan operatsiyalar hajmi sezilarli darajada oshgan. Xususan, 2024-yil boshida muomaladagi plastik kartalar soni 46 mln dan ortiqni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilga kelib bu ko'rsatkich 60 mln dan oshganini ko'rish mumkin. Bu esa bank tizimida naqd pulsiz hisob-kitoblarning tez sur'atlarda kengayayotganini tasdiqlaydi.

Tahlillar shuni ko'rsatadiki, plastik kartalar orqali amalga oshirilayotgan operatsiyalar tarkibi ham sezilarli darajada diversifikatsiyalashgan. Avvallari plastik kartalar asosan naqd pul yechish vositasi sifatida ishlatilgan bo'lsa, bugungi kunda ular orqali to'lov terminallari, internet banking, mobil banking va NFC texnologiyalari yordamida turli moliyaviy xizmatlar bajarilmoqda. Bu holat bank mijozlari uchun qulaylikni oshirib, xizmat ko'rsatish tezligini yuqori bosqichga olib chiqdi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, Agrobank amaliyotida ham plastik kartalar xizmatlari bosqichma-bosqich kengayib bormoqda. Bank tomonidan chiqarilayotgan kartalar sonining ortishi bilan birga, mobil ilovalar orqali xizmat ko'rsatish, onlayn to'lovlarni amalga oshirish va masofaviy bank xizmatlarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Bu esa mijozlar bazasining kengayishiga va bank xizmatlaridan foydalanish faolligining oshishiga olib kelmoqda. Shuningdek, bank infratuzilmasining rivojlanishi ham muhim natijalardan biri hisoblanadi. So'nggi yillarda bankomatlar va to'lov terminallari soni ortib, respublika bo'yicha qamrov kengaygan. Bu o'z navbatida plastik kartalardan foydalanish imkoniyatlarini yanada yaxshilab, hududlar o'rtasidagi raqamli tafovutni kamaytirishga xizmat qilmoqda. Biroq tahlillar ayrim muammolar mavjudligini ham ko'rsatadi. Xususan, ayrim hududlarda to'lov

infratuzilmasining notekis rivojlanligi, kiberxavfsizlik xavflari va xizmat sifati bilan bog'liq kamchiliklar plastik kartalar bozorining to'liq salohiyatini amalga oshirishga to'sqinlik qilmoqda. Shu sababli bank xizmatlarini yanada takomillashtirish, raqamli xavfsizlikni kuchaytirish va innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish dolzarb vazifa bo'lib qolmoqda. Umuman olganda, o'tkazilgan tahlillar plastik kartalar tizimi O'zbekiston bank sektorida strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. Ushbu tizimning rivojlanishi nafaqat bank xizmatlari samaradorligini oshiradi, balki iqtisodiyotda naqd pulsiz hisob-kitoblar ulushini kengaytirish va moliyaviy shaffoflikni ta'minlashga ham xizmat qiladi.

Olib borilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, bugungi kunda plastik kartalar nafaqat oddiy to'lov vositasi, balki keng ko'lamlari raqamli bank xizmatlarini amalga oshirishga xizmat qiluvchi zamonaviy moliyaviy instrumentga aylangan. Ular orqali naqd pulsiz hisob-kitoblar, internet va mobil banking, masofaviy to'lovlar hamda turli moliyaviy operatsiyalarni tezkor va xavfsiz bajarish imkoniyati yaratilgan.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, so'nggi yillarda mamlakatimizda, xususan 2022–2025-yillar davomida plastik kartalardan foydalanish ko'lami sezilarli darajada oshib, bank infratuzilmasi ham izchil rivojlanib bormoqda. Agrobank amaliyotida ham plastik kartalar xizmatlarini kengaytirish, mobil ilovalar va onlayn banking tizimlarini takomillashtirish, shuningdek mijozlarga qulay va tezkor xizmat ko'rsatish bo'yicha muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Shu bilan birga, mavjud muammolar – infratuzilmaning ayrim hududlarda yetarli darajada rivojlanmaganligi, kiberxavfsizlikka oid xavflar va xizmat sifati bilan bog'liq ayrim kamchiliklar – ushbu sohani yanada takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, bank plastik kartalari xizmatlarini rivojlantirish iqtisodiyotda naqd pulsiz hisob-kitoblar ulushini oshirish, bank tizimi samaradorligini kuchaytirish hamda moliyaviy operatsiyalarning shaffofligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli ushbu yo'nalishda innovatsion texnologiyalarni keng joriy etish va xizmatlar sifatini doimiy ravishda yaxshilash dolzarb vazifa hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2022). 2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to'g'risida PF-60-son Farmon. Toshkent.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti. (2020). O'zbekiston Respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to'g'risida PF-5992-son Farmon. Toshkent.
3. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2023). Bank tizimi statistik byulleteni. Toshkent.

4. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). To'lov tizimlari va raqamli banking rivojlanishi bo'yicha yillik hisobot. Toshkent.
5. Agrobank. (2024). Yillik hisobot: bank faoliyati va raqamli xizmatlar rivoji. Toshkent.
6. World Bank. (2022). Digital Financial Services in Central Asia: Trends and Development. Washington, D.C.
7. Asian Development Bank (ADB). (2023). Financial Inclusion and Digital Banking in Emerging Economies. Manila.